

Verslag tweede informatieavond zonneweide de Heul

Datum: 4 oktober 2021

Locatie: De Wiese, de Wiese 2 Schalkwijk

Aanwezig: Omwonenden (30), CDE (2), COH (2), BHM (2), Eelerwoude (2)

Meesturen:

- presentatie Bert Smit - Coöperatie Duurzaam Eiland
- presentatie Frank Fahrnich - Eelerwoude
- beleidskader Zonnevelden van de Gemeente Houten (toegezegd aan de Ontwikkeltafel)

PROGRAMMA

Opening door Geert Gerritse, voorzitter Coöperatie Opgewekt Houten

Presentatie aanleiding voor project De Heul door Bert Smit, voorzitter Coöperatie Duurzaam Eiland

Presentatie landschappelijke inpassing project De Heul door Frank Fahrnich, landschapsarchitect bij bureau Eelerwoude

Uitleg projectplanning door Marije Nellestein van BHM.

Aansluitend verdeelden de aanwezigen zich in twee groepen. Groep 1 sloot zich gedurende 25 minuten aan bij de **Landschapstafel** onder leiding van Frank Fahrnich van Eelerwoude. Groep 2 sloot zich aan bij de **Ontwikkeltafel** met de beide coöperaties, onder leiding van Freek Wisseloo van BHM. Na omstreeks 30 minuten wisselden de twee groepen van tafel.

De avond werd plenair besloten met een korte samenvatting door Frank Fahrnich en Freek Wisseloo van de opbrengst van de beide tafels. Bij **sluiting** van de informatieavond kregen de organisatoren een spontaan applaus voor het plan!

LANDSCHAPSTAFEL

Deelnemers aan de informatieavond konden aan landschapsarchitect Frank Fahrnich van bureau Eelerwoude en aan mensen van BHM en Coöperatie Duurzaam Eiland vragen stellen en zorgen meegeven. Veel deelnemers maakten ook van de gelegenheid gebruik om aanvullende ideeën in te brengen. In onderstaande opsomming is de opbrengst van groep 1 en 2 samengevoegd.

Vragen:

- Wat is de hoogte van de panelen? Rond de 2 meter hoog.
- Naar welke kant staan de zonnepanelen gericht? De oriëntatie is richting het zuiden, richting de Zuwendijk gericht, maar worden uit het zicht genomen door de elzensingels.
- Is er zicht op de zonnepanelen vanaf de wandelroute over het plangebied? Nee, het gepresenteerde ontwerp neem het zonneveld helemaal uit het zicht.
- Wie is er verantwoordelijk voor het beheer van de landschappelijke inpassing (waaronder de fruitbomen) en hoe wordt dit gefinancierd? Dit wordt vastgelegd in een beheerplan en er wordt geld voor gereserveerd om gedurende de gehele looptijd goed uit te kunnen voeren.
- Waarom zitten er verspringingen in de route? Een tunnel kan benauwend werken en dit geeft variatie in de route.
- Hoe lang duurt het voordat er een dichte en hoge haag staat? Dat hangt van de soorten af die er worden gekozen, maar over het algemeen groeien hagen snel dicht.
- Hoe zit het met licht op de grond? Door de gekozen zuidoriëntatie komt er meer licht op de grond dan bij een oost-westoriëntatie (dakstructuur). De rijen van panelen worden ook verder van elkaar geplaatst om schaduwwerking van de ene panelenrij op de andere te voorkomen. We kijken ook naar een ontwerp waarbij er licht tussen de verschillende panelen doorschijnt.
- Op welke manier wordt er gemaaid? Hier zijn speciale machines voor (robots).
- Dit is een plan, hoeveel plannen zijn er? Dat weten we niet precies. Uiteindelijk gaat de gemeente plannen selecteren tot een totale netto oppervlakte van 55 ha. Dit plan heeft een netto grootte van 20 ha (bruto 25 ha).
- Kan de grondeigenaar een hek plaatsen? Nee, we leggen het plan met wandelpad uiteindelijk ook vast in het beheerplan.

Zorgen:

- Behoeftte aan meer informatie over: geluid, straling en warmte van een zonneveld. Deze techniekvraag kan net beste gesteld worden aan de ontwikkeltafel.
- Een zorg is dat er veel fruitbomen van één soort komen (zoals bijvoorbeeld kersen) die, als ze niet goed worden onderhouden, voor plagen kunnen zorgen waardoor er meer gespoten moet

worden op de naastgelegen fruitteelt. Nemen we mee in de planvorming en we zullen nog separaat afstemmen met de naastgelegen fruitteeler.

- Een zorg dat er meer musketratten komen door de natuurvriendelijke oevers. Nemen we mee naar de ecooloog.
- Een zorg is dat het bloemenmengsel onder de panelen het niet goed gaat doen doordat de grond zo rijk is. We hebben een mengsel gekozen dat het volgens de ecooloog goed doet op deze grond. Goed beheer helpt ook door niet elke keer alles tegelijkertijd te maaien (mozaïek beheer).

Aanvullende ideeën:

- Uitzichtpunt, echt de hoogte in zodat er ook over het zonnepark gekeken kan worden. Een meter of 3 hoog.
- Hier en daar een mogelijkheid om door de heg even naar het zonneveld te kijken.
- Soorten bomen: notenbomen, sterappels, een enkele kersenboom.
- Biodiverse windhaag, heeft de naastgelegen fruitteeler ook.
- Geen vlierbessen en meidoorn (agrariërs/fruitteler). Wilgen, elzen, beuk zijn prima. Verdere afstemming beplantingsplan met fruitteeler en omringende agrariërs.
- Voorkeur voor meidoorn voor de mooie bloesem.
- Meerwaarde wandelroute wordt gezien, vooral in combinatie met het wandelroute langs de Lekdijk-uiteerwaarden die worden aangelegd. Hierop laten aansluiten.
- Trafo's niet dicht bij het wandelpad plaatsen om geluidsoverlast te voorkomen.
- Voorkeur voor halfverhard pad ten opzichte van een klompenpad. Nadeel is dat het ook weer opgegraven moet worden na de looptijd.
- Behoefte aan een goed beheerplan waarvoor de projectontwikkelaar verantwoordelijk is. De kwaliteit van de beplanting op deze manier waarborgen en in stand houden. Daarbij goed afstemmen met o.a. fruitteelers die behoefte hebben aan een goed beheer, zodat zij geen hinder hebben van soorten.
- Vraagtekens bij het aanslaan van het kruidenmengsel en verantwoordelijkheid instandhouding. In de openbare route, de wandelroute, inzetten om ten alle tijde deze vegetatie tot ontwikkeling te laten komen. Onder de panelenvelden is een meerwaarde maar minder relevant voor de uitstraling (meer natuurwaarde).
- Route graag in een halfverharding zodat deze altijd toegankelijk en begaanbaar blijft (geen onkruidgroei, niet afhankelijk van maaibeheer).

ONTWIKKELTAFEL

Deelnemers aan de informatieavond konden aan ontwikkelaar Freek Wisseloo van BHM en aan mensen van Coöperatie Duurzaam Eiland en Coöperatie Opgewekt Houten vragen stellen en zorgen meegeven over de thema's

- Beleid
- Participatie
- Techniek

Een aantal deelnemers maakte van de gelegenheid gebruik om aanvullende ideeën in te brengen en andere vragen te stellen.

Vanwege de beperkte tijd hebben deelnemers wel hun vraag kunnen stellen, maar afgesproken is dat beantwoording plaatsvindt met behulp van dit verslag.

In onderstaande opsomming is de opbrengst van groep 1 en 2 per thema samengevoegd.

Beleid:

- Wat is het beleid voor zonnevelden? Het Beleidskader Zonnevelden is op 8 juli 2021 vastgesteld in de Gemeenteraad. Tot 2025 wordt nog 55 ha zonneveld vergund, naast de drie zonnevelden van samen 45 ha. Tot 1 november bestaat de mogelijkheid om plannen in te dienen. Die moeten aan de eisen uit het Beleidskader Zonnevelden voldoen. De verwachting is dat er voor meer dan de beschikbare 55 ha plannen zullen worden ingediend. De plannen die het meeste punten scoren op de eisen mogen vergunning aanvragen
- Wat is het beleid van de gemeente om in 2040 energieneutraal te zijn?
De gemeente zet in op maximaal besparen, maximaal de daken vol, voor nu 100 ha zonneveld en 7 windturbines (3 bestaand, 4 Goyerbrug).
In 2017 heeft de gemeenteraad beleid voor zonnevelden vastgesteld, met een plafond van max 100 ha. Onder dat beleid is 45 ha vergund. In 2020 is het beleid uit 2017 geëvalueerd en op 8 juli

2021 is het nieuwe beleidskader vastgesteld. De gemeenteraad heeft bepaald dat er tot 2025 nog max 55 ha mag worden vergund. Vanaf 2023 wordt het huidige zonneveldenbeleid geëvalueerd. Dan wordt bepaald hoeveel ha zonneveld er nog bij moeten komen.

Voor dit gebied, noord van Schalkwijk geldt er in het beleidskader een maximum van 45 ha zonneveld (10% van het oppervlak). Het project van Hans van Dijk aan de Provincialeweg is 16,6 ha, dus is er in dit deel nog maximaal 28,5 ha te vergeven.

In het beleid is zijn spelregels over participatie (streven naar lokaal eigenaarschap) opgenomen. Ontwikkelaars hebben met grondeigenaren grondposities afgesproken. Ze moeten samenwerken met de lokale gemeenschap. De coöperaties Duurzaam Eiland en Opgewekt Houten willen dat invullen. Zij gaan voor een samenwerkingsovereenkomst met BHM over 50-50 ontwikkelen en realiseren, en daarna 100% lokaal eigendom.

Wie profiteren daarvan? Wij leden van de coöperaties. Wij zijn vrijwilligersorganisaties, we worden er niet voor betaald, we hebben geen garanties dat het lukt, maar we brengen onze professionaliteit in voor de lokale gemeenschap en we halen eruit wat voor de lokale gemeenschap belangrijk is. Inwoners (zeg maar uit alle postcodes van Houten) hebben allemaal gelijke kansen, en participatie (mee praten, mee delen) moet voor iedereen bereikbaar zijn. Kijk maar in het beleidskader wat er over bijvoorbeeld financiële participatie staat.

Actie: het Beleidskader Zonnevelden wordt toegezonden aan de deelnemers.

- Hebben we invloed op het beleid? Het Beleidskader Zonnevelden is 8 juli vastgesteld, daar kunnen we nu niets meer aan doen.
- Voor hoe lang geldt het maximum van 55 ha? Tot 2025.
- Hoe zit participatie in het beleidskader? Coöperatie Duurzaam Eiland en Coöperatie Opgewekt Houten hebben participatie erin gelobbyed. Dat is een goede zaak, want dan zijn we als inwoners in ieder geval betrokken. Zonnevelden komen er sowieso, en dan kunnen we er maar beter bij zijn.
- Wie behoudt het overzicht? Komen er straks overal plukken zonneveld? Dat zou de gemeente moeten doen, maar ik zie ook een rol voor de coöperaties. Coöperatie Duurzaam Eiland moet ook opletten! Reactie coöperatie: tegenhouden kan niet, maar als het er dan komt moet het goed worden ingepast. Duurzaam Eiland staat voor de beste / minst slechte oplossing, en daarmee ook voor eigenaarschap. Daarom proberen we met onze plannen zo hoog mogelijk te scoren in de schoonheidswedstrijd.
- Ik vind dat de gemeente het beleid beter moet uitleggen!
- Komen alle zonnevelden in Schalkwijk? In het Beleidskader Zonnevelden staat een 'kansenkaart'. Daarop is zichtbaar in welke gebieden zonnevelden kunnen komen. Die liggen ook in andere delen van de gemeente dan Schalkwijk.

Participatie

Financiële participatie

- Hoe kan ik straks financieel participeren? Het is nog te vroeg om daar iets concreets over te zeggen, daarvoor moeten de coöperaties nog een plan maken. De coöperaties en BHM ontwikkelen en realiseren 50-50. De coöperaties streven naar 100% lokaal eigenaarschap. Dat kan alleen als straks veel inwoners van Houten financieel meehelpen
Andere vormen van participatie zijn bijvoorbeeld het leveren van stroom met korting. De coöperaties willen dat financiële deelname laagdrempelig is, zodat iedereen kan meedoen.
- Wie verdient het geld in dit project, en wat blijft er voor ons over? De grondeigenaar, de ontwikkelaar, de bouwer en de coöperaties verdienen geld aan dit project. En straks ook de installateur en de hovenier die het project moeten onderhouden. De verdiensten van de coöperaties blijven in deze buurt. Als je straks meefinanciert, krijg je een vergoeding voor het uitlenen van je geld.
- Hoe ziet de overeenkomst van Coöperatie Duurzaam Eiland met BHM eruit? Wordt de coöperatie straks niet uitgerangeerd als de vergunning is verleend? De coöperatie willen dat er een overeenkomst is voordat we de plannen gaan indienen. Daar staan duidelijke afspraken in over 50-50 ontwikkeling en lokaal eigenaarschap, en over proces- en financiële participatie.
- Wat is het voordeel voor mensen die er direct tegenaan wonen? Laten we daarover in gesprek gaan. De coöperaties Duurzaam Eiland en Opgewekt Houten kunnen iets betekenen voor omwonenden.

- Hoe kunnen we kiezen uit alternatieven? Reactie: dat past in het gesprek in de ledenvergadering van de coöperatie. Wordt lid, dan beslis je mee.
- Als de coöperaties 100% eigenaar worden, wat is dan de rol en het belang van BHM? We ontwikkelen 50-50, en de coöperaties kunnen BHM uitkopen. BHM zou ook betrokken kunnen blijven, bijvoorbeeld voor beheer en onderhoud van het project.
- Waarom is financiële participatie van inwoners eigenlijk nodig? Als inwoners mede-eigenaar zijn, bepalen ze mee wat er met het zonneveld gebeurt. 10% van de inwoners woont in het omvangrijke buitengebied, 90% van de inwoners woont in het stedelijk gebied. We hebben elkaar nodig om het eigen vermogen voor dit project bijeen te krijgen. Als dat lukt wil de bank de rest van het project financieren. Met de opbrengsten van het project kunnen we misschien een gemeentelijk energiebedrijf beginnen.

Procesparticipatie

- Hoe wordt participatie geregeld en hoe kan ik betrokken blijven? Onderdeel van de participatie is dat u vandaag hier op de informatieavond bent gekomen. Via Duurzaam Eiland houden we iedereen op de hoogte. Als het project straks vergunning mag aanvragen, moeten we elkaar veel vaker gaan ontmoeten om de stand van zaken te bespreken.
- Ik heb zorgen over procesparticipatie, dat er dingen gebeuren zonder dat ik het weet. Participatie = meedenken en meehelpen in de besluitvorming. Dat moet dan ook wel echt gebeuren! We staan aan het begin, we hebben nog geen project, als we van de gemeente door mogen komen er nog meer van dit soort bijeenkomsten, daarin bespreken we dan de nadere details van het project.
- Vandaag is er maar een kleine groep aanwezig, hoe wordt de rest van de inwoners betrokken?
  - o We hebben op 6 september eerst de direct aan- en omwonenden betrokken;
  - o Voor vandaag hebben we een iets wijdere kring rond de projectlocatie uitgenodigd (geflyerd in de buurt);
  - o Als het project straks door de selectie is gekomen moeten de inwoners worden geïnformeerd. Daar hebben we een communicatie- en participatieplan voor.

Techniek

- Hoeveel panelen komen er? Ongeveer 40.000.
- Hoe hoog worden de panelen? 1,5 á 2 m. Als 2 m, dan meer panelen, als 1,5 m dan minder panelen maar wel meer weids uitzicht.
- Waar gaat de opgewekte stroom naartoe? Het zonneveld wordt aangesloten op het Stedinnetwerk bij het nieuw te bouwen middenstation aan de overkant van de Schalkwijkse Brug.
- Hoe los je de overcapaciteit op (afschakelen van het net? Hoe omgaan met piekbelasting)? Dat weten we nog niet precies. We denken in ieder geval aan opslag in batterijen. Toekomstgerichtheid is een van de eisen uit het Beleidskader Zonnevelden.
- Veel informatie wordt stellig gebracht, maar wat kun je nu al beloven? Dat je niet doorlevert aan Google? En hoe past dit ene project in de plannen voor heel Houten? We presenteren het plan en beantwoorden de vragen met de kennis van nu. De stroom gaat het Stedinnet op, we weten niet wie straks de stroom afneemt. Project De Heul levert straks ca 25 MWp aan energie. Dat is een goede bijdrage aan de doelstelling van Houten om in 2040 energieneutraal te zijn - maar bij lange na niet voldoende.
- Is er voldoende netcapaciteit, kan het project straks worden aangesloten, kan het zijn vermogen kwijt? We hebben met Stedin gesproken, en Stedin voorziet geen problemen met het aansluiten van het zonneveld.
- Hoe ruimen we straks het veld weer op, is er aandacht voor recycling van de panelen? Eén van de eisen uit het Beleidskader Zonnevelden heeft betrekking op het opruimen. Voor de opruimkosten reserveren we in het project direct aan de voorkant al geld. Verder zijn de coöperaties straks (mede-)eigenaar, ook een garantie dat het zonneveld straks netjes wordt ontmanteld. Recycling: we kopen straks zorgvuldig de panelen in. Daarbij letten we o.a. op de recyclebaarheid van het materiaal waarvan ze zijn gemaakt.
- Als het in de komende jaren blijkt dat zonnepalen achterhaalde techniek zijn, kunnen we als eigenaar besluiten om het veld eerder op te ruimen.
- Er is vandaag brand geweest in een zonneveld, hoe gaan we dat met procesparticipatie voorkomen? Door degelijke apparatuur en bekabeling te gebruiken. De brand van vandaag was in de bekabeling van de aansluiting. Die werd getest, het zonneveld is nog niet in gebruik. Het is

niet zo dat de technici die het betreffende zonneveld hebben aangelegd nu ineens als prutsers moeten worden weggezet.

Andere vragen en aanvullende ideeën

- Kan het zonneveld onderdeel zijn van een fietsroute? Een leuk idee! We zullen kijken hoe we dat voor elkaar kunnen krijgen.
- Wie maakt het beleid voor maaien en onderhoud beplanting, en wordt dat wel goed geregeld? Daar gaan we voor zorgen. Het is nu nog te vroeg in het proces om dat soort dingen te regelen. Bij het indienen van de vergunning moet er sowieso een plan voor de beplanting en het beheer worden meegestuurd. Dat plan is onderdeel van de vergunningaanvraag, en als de vergunning wordt verleend moet de eigenaar van het project zich daar aan houden. Als de coöperaties samen met BHM eigenaar zijn komt er een project-BV. Die moet dan doen wat er in het plan staat. Als de BV zich er niet aan houdt kan de gemeente handhaven. Als je iets wilt wijzigen (andere beplanting omdat gekozen beplanting schadelijk blijkt te zijn) moet dat met de gemeente worden overlegd. Op 5 oktober is er gesprek met de gemeente, BHM zal daar de vraag stellen hoeveel ruimte de BV heeft om beplanting aan te passen. Voorbeeld in Bunnik: daar kan het worden afgestemd met de gebiedsmanager en hoeft er niet een wijziging van de vergunning te worden aangevraagd. Het is uiteraard zo dat als het project zorgt voor schade op naastgelegen percelen, de eigenaar van het project verantwoordelijk is om maatregelen te treffen en de schade op te lossen.
- Als de coöperaties eigenaar zijn, zitten de inwoners aan het stuur. Denk vooral mee over de inrichting van het project en hoe we eventuele problemen gedurende de exploitatie kunnen oplossen.
- Waarom wordt de stuw in de Lek niet gebruikt voor waterkracht? Een goed idee! Daaraan is al eens gewerkt en gerekend. Er zijn mogelijkheden voor. Maar Rijkswaterstaat, de eigenaar van de stuw, moet ook mee meewerken. Rijkswaterstaat vindt energieopwekking (langs Rijkswegen en langs en in waterwegen) op dit moment geen primaire taak. Verder is het vanuit faunaperspectief tot nu toe een problematische techniek: hij leidt tot vissterfte, en organisaties als WNF zijn tot nu toe tegen.
- Ook inzetten op besparen, minder energie gebruiken! Van harte mee eens.
- Wat als waterstof toch de overhand krijgt? Waterstof is geen energiebron maar een energiedrager, je hebt elektriciteit nodig om waterstof te maken. Groene elektriciteit is daar het beste voor. En die komt van zonnevelden zoals De Heul.
- Hoe zit het met de kwaliteit van de grond, valt er wel voldoende licht op de ondergrond? Het Beleidskader Zonnevelden stelt als eis dat de kwaliteit van de grond niet achteruit mag gaan. Het plan is om een kruidenmengsel te planten dat helpt om de grondkwaliteit te verbeteren.
- Is er geld van de gemeente, kan de gemeente op ander gebied ons een handreiking doen? Bijvoorbeeld voor aansluiting op het gas of het riool, of glasvezel? Beantwoording van de vraag valt buiten het project, daar kunnen we niks over zeggen.
- Hoe schat BHM de kans in dat het project er komt? Daar durven we geen uitspraak over te doen.